

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Riigikogu põhiseaduskomisjon
pohiseaduskomisjon@riigikogu.ee

Teie 04.12.2025

Meie 14.12.2025

nr RIIGIKOGU/25-1216/-
3T
nr 8-2/9021

Riigikogu liikme staatuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (750 SE) valitsuse arvamuse esitamine

Riigikogu esimees edastas Vabariigi Valitsuse arvamuse saamiseks Riigikogu liikme Andrei Korobeiniku k.a 3. novembril algatatud Riigikogu liikme staatuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (750 SE).

Eelnõuga soovitakse sätestada, et kui isik on valitud Riigikogu liikmeks või Euroopa Parlamendi liikmeks, siis ei saa ta samal ajal jätkata volikogu liikmena valla- või linnavolikogus. Volikogu liikme staatus peatub seniks, kuni isik on Riigikogu liige või Euroopa Parlamendi liige. Eelnõu seletuskirja kohaselt on muudatuse eesmärk tagada esindusdemokraatia selgus ning vältida olukordi, kus üks isik täidab samaaegselt mitut poliitilist mandaati erinevatel tasanditel. Riigikogu ja Euroopa Parlamendi liikme ülesanded on olemuslikult riikliku või rahvusvahelise iseloomuga, samas kui valla- ja linnavolikogu liikme vastutus on suunatud kohaliku elu korraldamisele ja kogukonna huvide kaitsele. Nende kahe rolli samaaegne täitmine võib seletuskirja kohaselt tekitada huvide konflikti ning vähendada selgust selles, kelle huvides ja millisel tasandil tehakse otsuseid.

Vabariigi Valitsus arutas kõnealust eelnõu 4. detsembri 2025 istungil. Istungi protokolli kohaselt otsustas Vabariigi Valitsus eelnõu mitte toetada ning tegi justiits- ja digiministrile ülesandeks teha Vabariigi Valitsuse arvamus Riigikogu põhiseaduskomisjonile teatavaks.

Kahe mandaadi ühildamine, mis on poliitikas tuntud kui nn "kahe tooli põhimõte", taastati Eestis 2017. aastal ja nii Õiguskantsler kui ka Riigikohus¹ on leidnud, et Riigikogu liikme ja kohaliku omavalitsuse volikogu liikme mandaatide ühildamine ja seadusemuudatus, mis selle ühildamise uuesti lubas², on põhiseadusega kooskõlas. Üks olulisemaid argumente kahe mandaadi ühildamise säilitamiseks on seadusloome kvaliteedi tõus läbi vahetu tagasiside. Riigikogu liige, kes osaleb aktiivselt kohaliku volikogu töös, näeb oma silmaga, kuidas vastuvõetud seadused päriselus rakenduvad. Ta tajub vahetult bürokraatlikke takistusi ja seaduselünki, mis võimaldab tal Riigikogus algatada vajalikke muudatusi operatiivselt. See vähendab teoreetilise ja elukauge seadusloome riski, muutes riigijuhtimise paindlikumaks ja praktilisemaks. Lisaks aitab Riigikogu liikmete kaasamine kohalikku ellu vähendada poliitilist võõrandumist, sest kohalikus volikogus peab saadik tegelema inimeste igapäevaste ja käegakatsutavate muredega, alates teede olukorrast kuni lasteaiakohtadeni. See hoiab poliitikut kontaktis reaalsusega ja sunnib teda vastutama oma valijate ees palju vahetumalt kui riiklikul tasandil.

¹ 16. mai 2017. aasta otsus nr [3-4-1-11-16](#).

² Riigikogu liikme staatuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu ([181 SE](#)).

Nõustume, et Riigikogu ja Euroopa Parlamendi liikmete lubamisega kohaliku omavalitsuse volikogusse on kasvanud valimiskampaanias üleriigiliste teemade ülekaal. Samas ei kattu põhiseaduse §-s 65 sätestatud Riigikogu ülesanded ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-s 22 sätestatud volikogu ülesanded ehk kummalgi organil on seadusest tulenevalt oma pädevused, mis ei lange olemuselt kokku ega tohiks seetõttu tekitada põhimõttelisi rollikonflikte. Võimalikke üheaegselt erinevate mandaatide teostamisest tulenevaid huvide konflikte aitavad maandada korruptsioonivastase seadusest tulenevad meetmed³. Samuti on rollide pörkumise riskid Euroopa Parlamendi liikme mandaadiga veelgi minimaalsemad kuna Euroopa Parlamendi töös ei saa ilmselt tulla ette olukordi, kus käsitletakse liikmesriigi konkreetse kohaliku omavalitsuse üksusega seotud küsimusi. Lisaks, arvestades Riigikogu ning valla- ja linnavolikogu liikmete mandaatide koguhulka (Eesti kohaliku omavalitsuse volikogudes on kokku 1684 volikogu liiget) ja Eestist valitud Euroopa Parlamendi liikmete arvu (7), ei ole võimalik, et Riigikogu liikmetest või Euroopa Parlamendi liikmetest volikogude liikmed võiksid hakata volikogudes domineerima ning võim võiks kontsentreeruda Riigikogu liikmete ja Euroopa Parlamendi liikmete kätte.

Ei saa unustada ka Eesti kui väikeriigi eripära – meie inimressurss on piiratud. Keelates Riigikogu liikmetel osaleda kohalikus töös, jätaksime kohalikud omavalitsused ilma paljudest võimekatest liidritest ja nende kompetentsist. Riigikogu liikmed toovad volikogudesse laiemat riigimeheliku pilgu ja juriidilise kogemuse, samal ajal kui kohalik kogemus rikastab nende tööd parlamendis.

Kokkuvõttes on küsimus ka valija usalduse austamises. Kui kodanikud on andnud oma hääle poliitikule, soovides näha teda panustamas nii kodukoha kui ka riigi arengusse, siis on demokraatlik võimaldada tal seda mandaati täita. See süsteem ei ole huvide konflikt, vaid võimalus luua tugevam ja sidusam Eesti, kus riiklik strateegia ja kohalikud vajadused käivad ühte jalga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Signe Teiv 58843859
signe.teiv@justdigi.ee

³ Huvide konflikti või selle riski vähendamiseks või maandamiseks kasutatakse tegevus- ja toimingupiiranguid, enesetaandamise kohustust, huvide avaldamist, eetikakoodekseid, sõltumatuid komisjone jne. Meetmeid on täpsemalt selgitatud Riigikogus 7. juunil 2016. a vastu võetud Riigikogu liikme staatuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu ([181 SE](#)) seletuskirjas.